

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม

Participatory Action Research for Developing Student Care and Support
at Sattahip Wittayakom School

ณัฐชา จันทร์ดา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสัตหีบวิทยาคม 2) เพื่อพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสัตหีบวิทยาคมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3) เพื่อศึกษาผลการพัฒนา การดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสัตหีบวิทยาคมโดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตามทฤษฎีแนวคิดของเคมมิส และแม็คแท็กการ์ด (Kemmis & McTaggart, 1988) ซึ่งอธิบายกระบวนการวิจัยไว้เป็นวงจรละ 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน(Planning) 2) การกระทำหรือดำเนินการตามแผน (Action) 3) การสังเกตผล (Observation) และ 4) การสะท้อนผลและทบทวน (Reflection) การดำเนินการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 วงรอบ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมาจากตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 32 คน ได้แก่ ครูที่ปรึกษาทุกระดับชั้นระดับชั้นละ 1 คน รวม 6 คน หัวหน้าระดับชั้นทุกระดับชั้น จำนวน 6 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 2 คน ครูแนะแนว 2 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6 คน ตัวแทนนักเรียนจำนวน 10 คน ทีมผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดในแต่ละรอบมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการประชุมระดมพลังสมอง (Brain Storming) สนามการวิจัย คือ โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม

ผลการวิจัยพบว่า ผลพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสัตหีบวิทยาคมโดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และได้ประยุกต์ใช้เทคนิคการบริหารแบบสมดุล เพื่อให้เกิดการพัฒนาครบทุกมุมมองที่เกี่ยวข้อง และยังยืนยันให้สอดคล้องกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต แบ่งออกเป็น 3 มุมมอง ได้แก่ มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา มุมมองกระบวนการภายใน มุมมองด้านนักเรียน สามารถดำเนินงานที่ส่งผลให้ตัวชี้วัด (KPI) ประสบความสำเร็จทุกตัวชี้วัด สูงกว่าเป้าหมาย 3 ตัวชี้วัด และตรงตามเป้าหมาย 3 ตัวชี้วัด และยังพบปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ได้จากการศึกษาวิจัย 3 ประการ คือ 1) ทักษะทางการบริหาร 2) กระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม PAOR ที่เป็นพลวัต (Dynamic) และ 3) การพัฒนาที่เป็นระบบมีความต่อเนื่องและยั่งยืน โดยทุกกระบวนการเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้โรงเรียนมีกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

คำสำคัญ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม/พัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน/โรงเรียนสัตหีบ
วิทยาคม

Abstract

This study intended to develop student care and support by employing participatory action research. The aims of the study are 1) to investigate the current state, problems and needs for developing student care and support at Sattahip Wittayakhom School, 2) to develop student care and support at Sattahip Wittayakhom School by using participatory action research, and 3) to explore the effect of developing student care and support at Sattahip Wittayakhom School. The principles of the participatory action research based on Kemmis & McTaggart (1988) were utilized to clarify the process of a cycle of 4 steps including 1) Planning, 2) Action, 3) Observation, and 4) Reflection. This research was divided into 3 cycles. The key informants were 32 stakeholder representatives consisting of 6 advisors (one advisor from each grade level), 6 supervisors at all grade levels, 2 school committees, 2 guidance teachers, 6 representatives of student parents, and 10 student representatives. All the data obtained in each round were collected and analyzed by using brainstorming technique.

According to the use of the participatory action research and balance management techniques to develop all related perspectives and to be consistent with three key success factors of the student care and support system including factors, processes, and productivity, the results found 3 aspects consisting of learning and development perspectives, internal process perspectives, and student perspectives from exploring the effect of developing student care and support at Sattahip Wittayakhom School. Besides, it was found that all indicators (KPI) were higher than expected and found three success factors consisting of 1) administrative skills, 2) dynamic PAOR participatory development process, and 3) systematic, continuous and sustainable development. Moreover, the results revealed that learners will have quality according to educational standards if the school has an efficient process of student care and support and all processes are caused by the participation of the people involved.

Keywords: participatory action research/developing of student care and support/Sattahip Wittayakom School

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี มีผลกระทบต่อสังคมไทยแทบทุกด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา และการสาธารณสุข รวมถึงด้านสิ่งแวดล้อมด้วย ในช่วงศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างมากมาย สถานการณ์ปัจจุบันชี้ให้เห็นเด่นชัดถึงปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยมีชีวิตความเป็นอยู่และพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นจำนวนมาก ซึ่งเกิดจากการพัฒนาที่ขาดความสมดุล เพราะมุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียวทำให้บุคคล และสังคมรวมทั้งโครงสร้าง ตลอดจนกลไกการบริหารและการจัดการต่างๆปรับตัวตามไม่ทันการเปลี่ยนแปลง ผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและเยาวชนพบว่า เด็กและเยาวชนไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเผชิญปัญหาต่างๆมากมาย ประกอบด้วย 1) ภาวะติดเกมคอมพิวเตอร์ สื่อออนไลน์ และเลียนแบบความรุนแรงจากเกมและสื่อจนก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม 2) อุบัติเหตุจากการแข่งรถจักรยานยนต์ 3) การรวมกลุ่มใช้ความรุนแรงทะเลาะวิวาท กลั่นแกล้ง ยกพวกตีกัน 4) มีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย ตั้งครรภ์ไม่พร้อม ทำแท้งไม่ปลอดภัย 5) ติดสารเสพติด 6) ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวมีลักษณะประาะบาง 7) ติดการพนัน นิยมเลี้ยงโชค 8) หนีเรียน ออกกลางคัน 9) นิยมบริโภคอาหารที่ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ 10) ขาดแหล่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ให้ความสำคัญกับกระแสนิยม และ 11) ปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวช ได้แก่ ความเครียด วิตกกังวล ซึมเศร้า นำไปสู่การฆ่าตัวตายในที่สุด (กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2561, หน้า 3) นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้วปัญหาด้านยาเสพติดก็เป็นปัญหาสำคัญที่มองข้ามไม่ได้ จากการวิเคราะห์ถึงสาเหตุแห่งการกระทำผิดพบว่าส่วนใหญ่เกิดจากการคบเพื่อน เนื่องจากเด็กและเยาวชนอยู่ในวัยที่ยากรู้อยากลองมีความคิดคะนองจึงถูกเพื่อนชักจูงได้ง่ายประกอบกับในปัจจุบันยาเสพติดได้แพร่ระบาดเข้าไปในโรงเรียนเด็กและเยาวชนจึงสามารถหายาเสพติดได้ง่ายแม้แต่บริเวณพื้นที่รอบโรงเรียนก็เป็นที่ไม่ปลอดภัยสำหรับเด็กและเยาวชนแล้วเช่นกัน

ด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาและผลกระทบรัฐบาลจึงกำหนดแนวทางการดูแลเด็กและเยาวชนของชาติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2560 และกำหนดให้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กและเยาวชนที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามนวัตกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของกรมสุขภาพจิตตั้งแต่ พ.ศ. 2543 เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถช่วยให้โรงเรียนได้ใช้เป็นกลไกเชิงรูปธรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแวดล้อมไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้อย่างเท่าทัน ถูกต้องรอบด้าน และเป็นธรรมกับเด็กและเยาวชนทุกคน (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,

2559) อย่างไรก็ตาม ผลการถอดบทเรียนจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นช่องว่างและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพว่ายังขาดการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงจากโรงเรียนและชุมชนซึ่งยังขาดการวางโครงสร้าง กระบวนการทำหน้าที่ แนวทางความร่วมมือ และการติดตามต่อเนื่อง ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาขาดหายไปในช่วงบางส่วนเกิดความซ้ำซ้อนขาดการเชื่อมโยงการส่งต่อข้อมูลในการดูแลช่วยเหลือไม่เท่าทันกับสถานการณ์ปัญหาทางสังคมที่ขยายตัวและทวีความรุนแรงมากขึ้น (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2562, หน้า 59)

โรงเรียนสัทธิพิทยาคม เป็นโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,632 คน ตั้งอยู่ในเขตชุมชน บ้านอำเภอ ตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัทธิพิทยาคม จังหวัดชลบุรี รับนักเรียนโดยทั่วไปทั้งในเขตบริการและนอกเขตบริการ เพื่อให้โอกาสและความเสมอภาคแก่นักเรียนทุกคน สภาพแวดล้อม และชุมชนโดยรอบเป็นชุมชนที่มีประชากรจำนวนมาก ทั้งคนท้องถิ่นดั้งเดิมและประชากรแฝงได้แก่พม่า เขมรที่มารับจ้างทำงานตามร้านอาหาร สถานบันเทิง ผู้ปกครองนักเรียนมีการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง รองลงมาคืออาชีพค้าขาย พนักงานรัฐวิสาหกิจและรับราชการ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองจึงมีความแตกต่างกันหลากหลาย รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณวันละ 300 บาท หรือ 9,000 บาทต่อเดือน จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว 4 คน ผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาของโรงเรียน พบช่องว่างของสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเช่นเดียวกับโรงเรียนอื่นๆ ถึงแม้ว่าโรงเรียนได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนการปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่องแล้วก็ตาม แต่ผลการประเมินพบว่า การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวนี้ยังไม่บรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งจากข้อมูลสารสนเทศของงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการวิเคราะห์ระเบียนสะสม การสังเกต การพูดคุย การสัมภาษณ์ ใช้เครื่องมือประเมินรวมถึงการประเมินพฤติกรรมตามแบบ SDQ ส่งผลให้โรงเรียนสัทธิพิทยาคม มีข้อมูลผลการคัดกรองนักเรียนในปี 2562 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาซึ่งนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มสูงที่จะไม่จบการศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความเสี่ยงด้านครอบครัว ด้านยาเสพติด ด้านอารมณ์ (โรงเรียนสัทธิพิทยาคม, 2562 , หน้า 8) ทางออกของการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสัทธิพิทยาคมครั้งนี้จึงมุ่งเน้นกระบวนการดำเนินงาน และมุ่งหวังปิดช่องว่างของการดำเนินงานที่ผ่านมา พร้อมทั้งส่งเสริมนักเรียนให้เกิดกระบวนการพัฒนาเต็มศักยภาพของตนเองในทุกด้าน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือของภาคีเครือข่ายต่างๆ ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญของการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) หรือ PAR เป็นรูปแบบของการวิจัยแบบใหม่ ที่ประยุกต์รวมเอาแนวความคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research) กับการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) มาผสมผสาน

เข้าด้วยกัน โดยเป็นการวิจัยที่เกิดขึ้นจากความคิดที่ว่า การวิจัยเป็นกิจกรรมทางสังคมที่จะต้องใช้ทรัพยากรของสังคมในการศึกษา จึงเป็นสมบัติของสังคม และเป็นการกระทำที่มุ่งหมายจะให้ประโยชน์ หรือเป็นการรับใช้สังคม ด้วยเหตุนี้การวิจัยจึงควรคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดและการวิจัยที่จะให้ผลประโยชน์สูงสุดนั้นย่อมเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา (Research for Development) หรือการวิจัยและพัฒนา (Research for Development) โดยที่การพัฒนาและการเป็นหุ้นส่วนจะต้องเดินทางร่วมกัน ดังนั้นทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนอย่างมีเสรี และเป็นประชาธิปไตย ตามแนวคิดของเคมมิส (Kemmis, 1988) และซูเบอร์ (Zuber, 1992) มีขั้นตอนการวิจัย คือ การวางแผน (Planning) การนำไปปฏิบัติ (Action) การสังเกตติดตามและประเมินผล (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) ส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรมีความคล่องตัว มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบร่วมกันต่อผลสำเร็จขององค์กร (นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, 2560, หน้า 186)

จากหลักการและเหตุผลตามที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง จึงมีความประสงค์ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงาน และการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนช่วยกันดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม
2. เพื่อพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม เป็นอย่างไร
2. จะพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคมให้มีคุณภาพอย่างไร
3. ผลการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นักเรียนได้รับการดูแล และพัฒนาด้านสุขภาพกายสุขภาพจิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหา ด้านการเรียนรู้ และความสามารถพิเศษตลอดจนได้รู้จักตนเองสามารถปรับตัวมีทักษะชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนสามารถดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
3. โรงเรียนได้รูปแบบการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์โดยมีกระบวนการวิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้ อันจะทำให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และได้รับการยอมรับการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชนบุคลากรองค์กรที่เกี่ยวข้อง
4. ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เพื่อพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของของเคมมิส (Kemmis, 1988) และซูเบอร์ (Zuber, 1992) มีขั้นตอนการวิจัย คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การนำไปปฏิบัติ (Action) 3) การสังเกตติดตาม 4) ประเมินผล (Observation) 5) การสะท้อนกลับ (Reflection) 6) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างข้อตกลงกับกลุ่มเป้าหมายว่าจะร่วมมือกันเก็บข้อมูล 7) การประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสร้างข้อตกลงกับกลุ่มเป้าหมายว่าจะร่วมมือกันในการวัดประสิทธิผลด้านความรู้และทักษะของนักเรียนที่ดำเนินการวิจัย และ 8) การนำผลการวิจัยไปปฏิบัติการจริง

2. กลุ่มผู้วิจัยร่วมและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.1 กลุ่มผู้วิจัยร่วม ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน และครูที่ตอบรับการทาบทามเป็นผู้ช่วยวิจัยโดยมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความน่าเชื่อถือ และมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนมีความยินดีให้ความร่วมมือกับการวิจัยมีประสบการณ์ปฏิบัติงานในโรงเรียนสัทธิพิทยาคมไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา มีเหตุผล กล้าแสดงความคิดเห็นและมีคุณลักษณะของผู้นำ

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ครูที่ปรึกษาทุกระดับชั้นระดับชั้น หัวหน้าระดับชั้นทุกระดับชั้น กรรมการสถานศึกษา ครูแนะแนว ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนนักเรียนจำนวน รวมจำนวนทั้งสิ้น 32 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม ปีการศึกษา 2563 ภาคีเครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในมิติของโรงเรียน และภาคีเครือข่ายผู้เกี่ยวข้องชุมชนของโรงเรียนสัตหีบวิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ที่ตระหนักถึงปัญหาและความต้องการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขอบเขตด้านระยะเวลาของการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดำเนินการระหว่าง 1 มีนาคม 2563 - 30 มีนาคม 2564 ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) 2) การนำไปปฏิบัติ (Action) 3) การสังเกตติดตามประเมินผล (Observation) 4) การสะท้อนกลับ (Reflection) 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสอบถามเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ข้อคำถามการสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูลหลักลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบ ตอบ ได้อย่างอิสระคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์กำหนดทิศทางให้ผู้ตอบเล่าเรื่องหรือบรรยายขั้นตอนการปฏิบัติให้ผู้สัมภาษณ์ฟัง โดยช่วงแรกเป็นคำถามแบบกว้าง ๆ ช่วงต่อมาเป็นคำถามเจาะลึกทำให้ได้รายละเอียดของการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การบริหารแบบมีส่วนร่วมและพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. การสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม ผ่านการประชุมระดมสมอง การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการเข้าไปอยู่และปฏิบัติตนให้เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ศึกษา ซึ่งเป็นการสังเกตด้วยตัวผู้วิจัยเอง โดยผู้วิจัยเลือกการมีส่วนร่วมในฐานะผู้สังเกต (Participant as Observation) เข้าร่วมในกิจกรรมและเปิดเผยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ด้านการวิจัยของตนเอง

4. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยกลุ่มที่ผู้วิจัยเจาะจงในการสนทนากลุ่ม คือ ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 32 คน

5. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) เพื่อติดตามการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยสัมภาษณ์ ครู และนักเรียนตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนกับโรงเรียนสัตหีบวิทยาคม

การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลตลอดระยะเวลาของการวิจัย เพื่อสร้างความวางใจ (Credibility) ของผลการวิจัยโดยการตรวจสอบแบบสามเส้าคือ ด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย ด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการตรวจสอบโดยการเก็บข้อมูลหลากหลายวิธี เริ่มจากการสังเกต การสัมภาษณ์ แล้วนำมาบันทึก รวมทั้งพิจารณาภิรยาทำทาง พฤติกรรม บรรยากาศ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักและสมาชิกที่ทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อนำมาประกอบการแปลความหมายร่วมกับผลการทอเดเทป และการบันทึกการเก็บข้อมูลภาคสนามวิธีอื่นๆ นอกจากนี้ยังใช้วิธีการตรวจสอบจากสมาชิก (Member Check) โดยนำข้อมูลที่ได้อากลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลหลักอ่านหรือถามซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความจริงตามประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของ เคมิสและแม็คแทกการ์ท (Kemmis & Mc Taggart, 1988, p.11) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการกระทำ (Action) ขั้นการสังเกต (Observation) และขั้นการสะท้อน (Reflection) ผลที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยพบปรากฏการณ์ในการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้สรุปผลการดำเนินการตามลำดับดังนี้

1.1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) พบว่า ในปัจจุบัน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม แบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 5 กลุ่มงาน คือ 1) กลุ่มบริหารงานแผนงานการเงินและสินทรัพย์ 2) กลุ่มบริหารงานวิชาการ 3) กลุ่มบริหารงานบุคคล 4) กลุ่มบริหารงานทั่วไป 5) กลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน กลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียนรับผิดชอบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีงานในความรับผิดชอบ 12 งาน ได้แก่ 1) งานธุรการสำนักงาน 2) งานวางแผนกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน 3) งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) งานบริหารระดับชั้นและครูที่ปรึกษา 5) งานส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสา 6) งานเวรยามและรักษาความปลอดภัย 7) งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เอดส์และอบายมุข 8) งานส่งเสริมประชาธิปไตยและคณะกรรมการสถานักเรียน 9) งานเครือข่ายผู้ปกครอง 10) งานกิจกรรมภายนอกของนักเรียน 11) งานเสมาธิกรัษและตู้แดงเสมาธิกรัษ 12) งานติดตามและประเมินผลกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน

1.2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากการสนทนากลุ่ม พบว่า สภาพปัจจุบันมีการดำเนินงานโดยมีครูที่ปรึกษาห้องเรียนละ 2 คน สภาพปัญหาได้แก่ 1) ครูขาดคู่มือการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ขาดการนิเทศติดตามภายในของงานระบบดูแลช่วยเหลือ 3) ขาดการจัดการองค์ความรู้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) ขาดการพัฒนาครูและการอบรมชี้แจงการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษา 5) การกำกับติดตามดูแลนักเรียนอย่างเป็นระบบ 6) ขาดระบบการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองและนักเรียนตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงทำให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนขาดประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสัจดิ์หีบวิทยาคมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.1 จัดทำโครงการ 5 โครงการ ประกอบด้วย 1) โครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) โครงการนิเทศภายในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) โครงการพัฒนากิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

2.2 แนวทางการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัจดิ์หีบวิทยาคม ปีการศึกษา 2563 มีกระบวนการและขั้นตอนคือ 1) เตรียมการคณะกรรมการผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องประชุมระดมพลังสมองทบทวนภารกิจของโรงเรียน 2) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์มุมมองโดยการประยุกต์ใช้หลักการการบริหารแบบสมดุล (Balanced Scorecard) มาใช้กับการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) จัดทำแผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map) 4) การจัดทำ Scorecard 5) การจัดทำและทบทวนตัวชี้วัด 6) กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ 7) การจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัด (Template) 8) จัดทำกลยุทธ์ในการปฏิบัติการ (Strategic Initiative) 9) การนำแผนสู่การปฏิบัติ

2.3 การนำโครงการไปปฏิบัติในสนามวิจัย เป็นกิจกรรมในโครงการพัฒนากิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยและอบายมุข โดยการนำกิจกรรมย่อยที่อยู่ในโครงการมาจัดกลุ่มกิจกรรมตามขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถดำเนินการได้ 3 รอบตามแผนงานที่กำหนดไว้ และแต่ละรอบมีผลสรุปได้ ดังนี้

รอบที่ 1 ผลการปฏิบัติการตามแผนในรอบที่ 1 พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนด และจุดอ่อนปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานที่พบในรอบนี้ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และการทำความเข้าใจของโครงการและกิจกรรมเบื้องต้นมีน้อย การจัดกิจกรรมบางกิจกรรมมีการคลาดเคลื่อนจากที่วางแผนไว้ ผู้มีส่วนร่วมนำกิจกรรมไปปฏิบัติไม่เข้าใจในการทำงาน บางกิจกรรมเมื่อนำไปปฏิบัติแล้วพบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องน้อยเป็นต้น

รอบที่ 2 ผลการปฏิบัติการตามแผนในรอบที่ 2 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจุดอ่อนปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงาน พบว่า การปฏิบัติงานของครูที่หลายคนมีภาระงานมาก การนำแผนไปสู่การปฏิบัติส่วนใหญ่จะรีบร้อน การปฏิบัติกับนักเรียนขาดความต่อเนื่อง

รอบที่ 3 ผลการดำเนินงานวิจัยในรอบที่ 3 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพและครบตามเป้าหมาย และที่วิจัยภายในมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าทุกกิจกรรมของโครงการมีประโยชน์ต่อนักเรียนมาก ซึ่งโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพบรรลุตามเป้าหมายได้ มีความจำเป็นที่โรงเรียนควรดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง แม้ผู้วิจัยจะออกจากสนามการวิจัยแล้วก็ตาม

3. ผลการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสัทธิพิทยาคมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

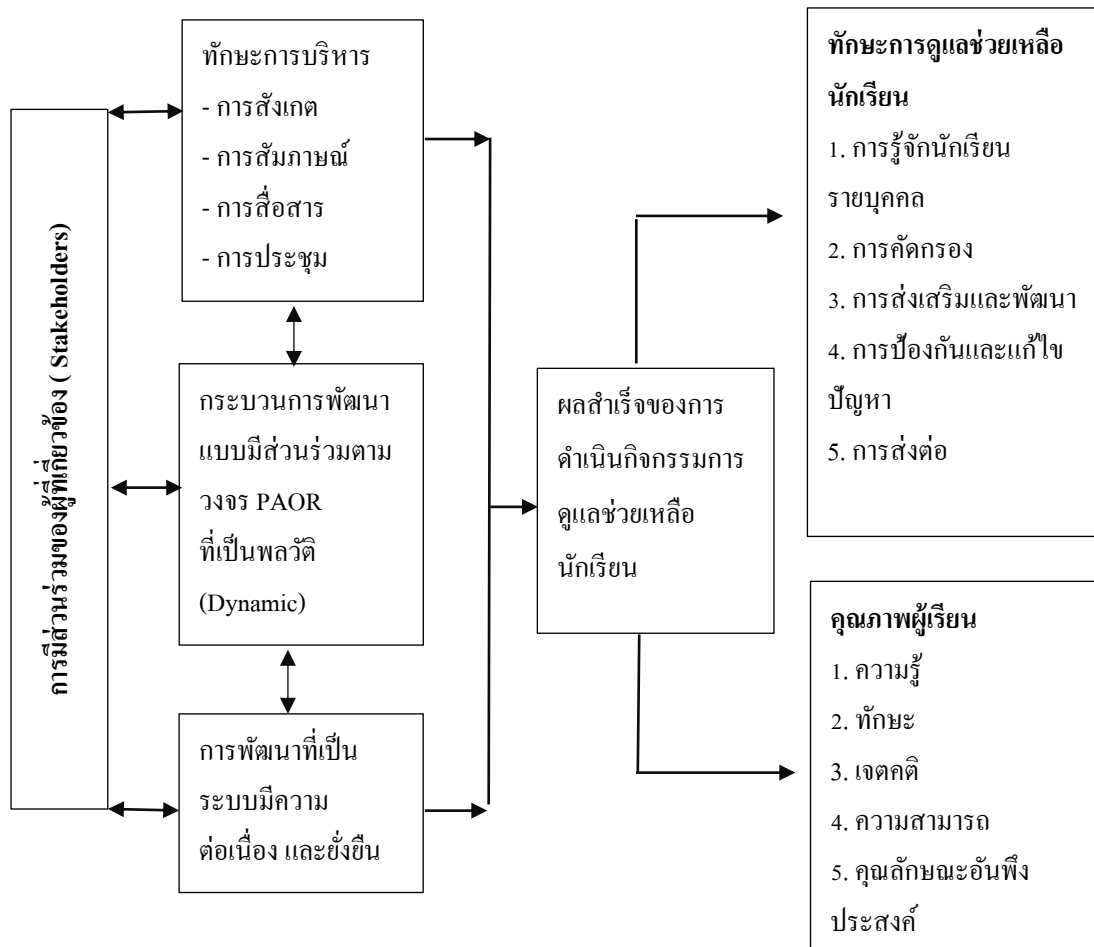
3.1 ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสัทธิพิทยาคม ปีการศึกษา 2563 เปรียบเทียบก่อน – หลังวิจัยสรุปผลการพัฒนาดังตาราง

ตัวชี้วัด (KPI)	ก่อนวิจัย	หลังวิจัย	ผลดำเนินการ
1. ร้อยละของครูที่ปรึกษามีคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	20%	100%	ตรงตามเป้าหมาย
2. ระดับความสำเร็จของครูมีเจตคติและมีความรู้ความเข้าใจ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับ 2	ระดับ 4	ตรงตามเป้าหมาย
3. ร้อยละของครูได้รับการนิเทศติดตามการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	40%	100%	สูงกว่าเป้าหมาย
4. ระดับความสำเร็จของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม กระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับ 3	ระดับ 5	สูงกว่าเป้าหมาย
5. ระดับความสำเร็จของนักเรียนที่มีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตรายและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	ระดับ 2	ระดับ 5	สูงกว่าเป้าหมาย
6. ระดับความสำเร็จของนักเรียนที่เห็นคุณค่าในตัวเอง และสามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตัวเองได้	ระดับ 2	ระดับ 4	ตรงตามเป้าหมาย

จากตาราง ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานหลังการวิจัยกับก่อนการวิจัย พบว่า ผลการวิจัยสามารถดำเนินงานที่ส่งผลให้ตัวชี้วัด (KPI) ประสบความสำเร็จ จำนวน 6 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 100 ตรงตามเป้าหมาย 3 ตัวชี้วัด สูงกว่าเป้าหมาย 3 ตัวชี้วัด

3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจและพฤติกรรมที่เกิดการเปลี่ยนแปลง

จากปฏิบัติการตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2563 ทีมวิจัยและคณะครูผู้ที่เกี่ยวข้อง ในที่ประชุมมีความเห็นตรงกันว่านักเรียนมีพฤติกรรมต่างๆดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเป็นที่น่าพอใจ ทีมวิจัยได้สรุปเฉพาะพฤติกรรมที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการแต่งกาย ด้านความเสียสละมีจิตสาธารณะ ด้านพฤติกรรมเชิงลบ ด้านการกล้าแสดงความคิดเห็น ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเป็นต้น ผู้วิจัยสรุปความคิดรวบยอดของการนำหลักและแนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ไปใช้ในการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีองค์ประกอบส่งผลให้ประสบความสำเร็จได้แก่ ทักษะการบริหาร กระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม PAOR ที่เป็นพลวัต (Dynamic) และการพัฒนาที่เป็นระบบมีความต่อเนื่องและยั่งยืน จากองค์ประกอบดังกล่าวส่งผลให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสัทธิ์วิทยาคมบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเติมเต็มตัวชี้วัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขาดหายไปให้ครบสมบูรณ์สามารถพัฒนาเป็น Model – ผลสำเร็จของการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 Model – ผลสำเร็จของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัทธิ์วิทยาคม ปีการศึกษา 2563

อภิปรายผล

จากการศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม ปีการศึกษา 2563 ครั้งนี้ พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ควรอภิปรายดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โรงเรียน สัตหีบวิทยาคม

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน สัตหีบวิทยาคม พบว่า ด้านการวางแผน การดำเนินงาน แผนปฏิบัติงานมีรายละเอียดที่ไม่ชัดเจน และไม่ครอบคลุมตามขั้นตอนของระบบ เนื่องมาจากการวางแผนการดำเนินงานจัดทำโดยครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพียงกลุ่มเดียวซึ่งยังขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวางแผนการดำเนินงาน แผนปฏิบัติงานมีการปรับเปลี่ยนแก้เวลาและปีการศึกษา แต่ไม่ได้รับ การปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงปัญหาของนักเรียนและรายละเอียดของแผนยังไม่ชัดเจน กำหนดไว้เพียงช่วงเวลาการดำเนินงานเท่านั้น ด้านการดำเนินการยังไม่เป็นไปตามระบบ เนื่องมาจากโครงสร้างด้านบุคลากร ไม่เป็น ไปตามแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน และไม่สอดคล้องกับสภาพจริงของโรงเรียน ฝ่ายบริหาร และครูยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่จะส่งผลต่อการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามดำเนินการไม่สม่ำเสมอ เนื่องมาจากบุคลากรที่รับผิดชอบด้านนิเทศติดตาม ยังขาดข้อมูลแนวทางการนิเทศติดตามยังขาดความชัดเจนในเรื่องเวลา เนื้อหาสาระรูปแบบวิธีการ ดำเนินงานสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับบุญ ประสพ กุลศรี (2550 : 107 - 108) ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนอนุบาล หนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุขราชธานี เขต 1 สภาพที่พบ คือ ครูผู้ปฏิบัติงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ตามระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้การ ปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไป อย่างไม่ดีเท่าที่ควร และสอดคล้องกับ ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า แผนการปฏิบัติงานมีรายละเอียดไม่ ชัดเจน ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนยังไม่ได้เข้าใจและมีส่วนร่วมในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเท่าที่ควร ครูที่ปรึกษาบางส่วนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน และยังขาดความรู้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอีกด้วยก็เลยปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอน ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนได้รับการดูแลไม่ทั่วถึงตามแนวทางการช่วยเหลือตาม สภาพความเป็นจริงของแต่ละกลุ่ม ครูสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียนไม่เป็นไปในทางเดียวกันนั้น หมายถึง โรงเรียนยังจัดระบบการดูแลนักเรียนไม่ดี การนิเทศติดตามการดำเนินงานมีรายละเอียดไม่ ชัดเจนในการติดตาม เนื่องมาจากขาดการกำหนด รูปแบบที่ชัดเจน การวางแผนไม่ได้เกิดจากความ ร่วมมือของบุคคลหลายฝ่ายทำให้มีครูบางส่วน ไปปฏิบัติตาม และผู้ปกครองนักเรียนยังไม่เข้าใจ

บทบาทหน้าที่ การเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โรงเรียนยังขาดการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานให้ทุกฝ่ายรับทราบ เข้าใจตรงกันในการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามรูปแบบ และขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม กัสมั่ง (2557 , หน้า 331) ได้ทำการวิจัยการ พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรค์ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม พบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ก่อนการพัฒนาปัญหาที่พบ คือ การดำเนินงานยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ไม่มีขั้นตอนในการ ดำเนินงานที่เป็นระบบ ครูที่ปรึกษาไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในด้านการปฏิบัติหน้าที่ดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ความต้องการในการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการศึกษาเอกสารงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการสนทนากลุ่ม พบว่า มีความต้องการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอยู่อยู่ในระดับมาก ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามกระบวนการ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องกับ ภพธรรม มะลิทอง (2554 , บทคัดย่อ) วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกุริทัตต์วิทยา พบว่าก่อนการพัฒนาครูที่ปรึกษา โรงเรียน กุริทัตต์วิทยา มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ใน ระดับน้อย ความสามารถในการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย การมี ส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า มีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งคุณลักษณะไม่พึงประสงค์มากและขาดการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองนักเรียน ในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน

2. การพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสัตหีบวิทยาคมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม

การพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสัตหีบวิทยาคมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมผลการวิจัย พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม ปีการศึกษา 2563 ดำเนินการเพื่อให้ครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยมีความความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมองเห็นแนวทางที่จะใช้ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกกลุ่ม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ คือ การวางแผน การเตรียมการ การดำเนินการ และการประเมินที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ได้เชิญ วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้สามารถถ่ายทอดความรู้ เทคนิค วิธีการ และฝึกปฏิบัติจริงส่งผลให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ เข้าใจอย่างชัดเจนสามารถ ดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาพร พลลาก (2551 : 104 - 105) ได้ทำการพัฒนา การดำเนินงานตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัด

มุกดาหาร โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ครูกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะความเข้าใจในเรื่องเทคนิคการให้คำปรึกษา ได้ดีขึ้น การประยุกต์หลักการการบริหารแบบสมดุล (Balanced Scorecard) ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขณะนี้ พบว่าที่เหมาะสมมี 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ประชุมเชิง 2) จัดทำแผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map) 3) การจัดทำ Scorecard 4) การจัดทำและทบทวนตัวชี้วัด 5) กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ 6) การจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัด (Template) 7) จัดทำกลยุทธ์ในการปฏิบัติการ (Strategic Initiative) 8) การนำแผนสู่การปฏิบัติ พบว่า มุมมองที่เหมาะสมมี 3 มุมมอง ได้แก่ มุมมองด้านนักเรียน มุมมองด้านกระบวนการภายใน มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนาสอดคล้องกับ วีระเดช เชื้อนาม (2547, หน้า 47) ระบุว่า การนำแนวคิดและหลักการของ Balanced Scorecard (BSC) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ก่อนอื่นเป็นการเตรียมก่อนการทำ BSC โดยการนำกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์ของหน่วยงานมาทบทวนเพื่อยืนยันว่า จะไม่มีการปรับเปลี่ยนใดๆ อีกแต่ถ้าต้องการปรับเปลี่ยนต้องรีบดำเนินการในช่วงนี้โดยการประชุมระดมสมองจากผู้เชี่ยวชาญทุกฝ่าย จัดทำโครงการ 5 โครงการ ประกอบด้วย 1) โครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) โครงการนิเทศภายในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) โครงการพัฒนากิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย สะอาด และ อายุมขุ การดำเนินกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมี 5 กระบวนการ คือ การรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริม และพัฒนานักเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน การส่งต่อนักเรียน ดำเนินการเพื่อให้นักเรียนทุกคน ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงจากครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยโดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมได้รับการดูแลช่วยเหลือที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นโรงเรียนที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมเนื่องจากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ ในระดับนี้กำลังอยู่ในช่วงต้นของวัยรุ่น ซึ่งเป็วัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอย่าง รวดเร็ว ด้านจิตใจและความรู้สึกมีความอ่อนไหวต่อสิ่งเร้า ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ซึ่งบางครั้งอาจขาดความข้ังคิดและยังไม่ใส่ใจต่อผลที่จะเกิดในกายภาคหน้า และเป็นวัยที่ต้องการได้รับการดูแลเอาใจใส่ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจปลอบโยนอย่างมากซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ อูสาพรหม (2552 : 186 2 192) พบว่า กิจกรรมออกเยี่ยมบ้านนักเรียนนำมาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาส่งผลให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ กิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน ครูที่ปรึกษามี ความเข้าใจอันดีกับ ผู้ปกครองในเรื่องพฤติกรรมของนักเรียน ได้รับความร่วมมือจาก ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพร้อมกันมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ปกครองนักเรียนเกิดความพึงพอใจให้ความร่วมมือ

แก้ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันรับรู้ปัญหาของนักเรียนเห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาร่วมกัน และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับโรงเรียนทำให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Copeland (2006 : Abstract) ได้ศึกษาความสามารถในการรับรู้หรือเข้าใจของนักเรียนผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษาและผู้บริหารในการรับรู้บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการที่บุตรหลานของตนเองต้องไปศึกษาต่อใน โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้อง กับการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนของนักเรียน และขอบเขตของสังคมในชีวิต

3. ผลการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสัทหีบวิทยาคมโดยใช้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผลการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสัทหีบวิทยาคมโดยใช้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีผลการพัฒนาดังนี้

1. ผลลัพธ์ด้านกระบวนการปฏิบัติการตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตลอดระยะเวลาการวิจัยในสนาม ส่งผลให้ครูคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียน เกิดความสัมพันธ์ในบทบาทหน้าที่ ที่เกื้อหนุนต่อกันและกัน (Task Interdependence) และความสัมพันธ์ที่เกิดจากการมีเป้าหมายสุดท้ายที่เหมือนกัน (Interdependence of Fate) จนเกิดเป็นพลังของกลุ่ม (Group Dynamics) ที่ผลักดันให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในแต่ละรอบของการวิจัย จนกลายเป็นความร่วมมือช่วยเหลือต่อกันอย่างจริงจังบนพื้นฐานของความไว้วางใจระหว่างกันตลอดระยะเวลาการวิจัย ทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานมากขึ้นอย่างเห็น ได้ชัด รวมทั้งเกิดกระบวนการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องของผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดระยะเวลา 9 เดือนเศษที่ผ่านมา จนเกิดเป็นกระบวนการของความร่วมมือที่ช่วยเหลือกันทำให้เกิดพลังของความเข้มแข็งอย่างแท้จริง ส่งผลถึงพฤติกรรมการทำงานของครูมีการพัฒนากระบวนการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น และมีผลให้การแก้ไขปัญหาคำถามต่างๆ สามารถดำเนินการได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ นิพนธ์ เสือก้อน (2545 , หน้า 183-190) ได้ศึกษา เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนของการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความเป็น หุ้นส่วนการบริหาร สามารถสร้างได้จากองค์ประกอบ 3 ประการ ประการแรก บุคคลที่มีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ต่อกันถึงขั้นที่แสดงพฤติกรรมสนิทสนมแนบแน่นกรรม ความเคารพนับถือและความ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และ มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของบุคคลมีความเสมอภาค ซึ่งเกิดจากการเจรจาต่อรองจนได้ข้อยุติที่ยอมรับร่วมกัน ประการที่สอง ผู้ประสานงานด้านวิชาการหรือเร่งให้เกิดปฏิพัทธ์ ประการสุดท้าย กระบวนการทำงานร่วมกันที่มีระยะยาว เพียงพอและต่อเนื่อง จนภารกิจที่เป็นความผูกพันร่วมกันสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ อาร์กาโร

(Arcaro, 1995,p.7) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และเซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni,1991,88-90) ที่สรุปผลการศึกษาว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพนั้นควรมีลักษณะ ดังนี้ ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ส่งเสริมสนับสนุนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมหรือบทบาทในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2552, หน้า 2-33) ยังได้ศึกษาว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนทำให้เกิดผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนักเรียนและทำให้เกิดผลทางบวกต่อโรงเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานหลังการวิจัยกับก่อนการวิจัย จากการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตลอดการวิจัยในสนามวิจัยของแต่ละ โครงการดังกล่าวพบว่า ผลการวิจัยสามารถดำเนินงานที่ส่งผลให้ตัวชี้วัด (KPI) ประสิทธิภาพสำเร็จ จำนวน 6 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 100 สูงกว่าเป้าหมายทุกตัวชี้วัด ซึ่งผลของความสำเร็จเกิดจากทุกคนที่เกี่ยวข้องเกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการร่วมคิดร่วมปฏิบัติทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการกำหนดกิจกรรมของโครงการ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับ ชรรถชัย อ่อนมี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยใช้การบริหารแบบสมดุล กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าสามารถดำเนินการที่ส่งผลให้ตัวชี้วัด (KPI) ประสิทธิภาพสำเร็จ 13 ตัวชี้วัด โดยทุกกระบวนการเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับ นิภาพร อุปนิ (2555 : บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัย เรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาวินัยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ผลการพัฒนาวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรม โสมรุม กิจกรรมคนดีศรีจุฬาภรณ์ และกิจกรรมค่ายคุณธรรม จริยธรรม เสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของระเบียบวินัยมากขึ้น ด้านการแต่งกายนักเรียนแต่งกายสะอาดสุภาพเรียบร้อย ด้านการตรงต่อเวลานักเรียนมีพฤติกรรมตรงต่อเวลา ใน การเข้าเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด และสอดคล้องกับ อุดม กัสรัมย์ (2557, หน้า ,332-333) ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า บรรลุเป้าหมายจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ร้อยละของครูที่มีคู่มือครูที่ปรึกษานักเรียน ตัวบ่งชี้ที่ 2 ร้อยละของครูที่ได้รับการนิเทศภายใน ตัวบ่งชี้ที่ 3 ร้อยละของครูที่เข้าประชุมการใช้คู่มือครูที่ปรึกษานักเรียน ตัวบ่งชี้ที่ 5 ร้อยละของนักเรียน ที่มีทักษะในการหลีกเลี่ยงป้องกันภัยอันตราย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 1 ตัวบ่งชี้คือ ตัวบ่งชี้ที่ 4 ร้อยละของครูที่ไปศึกษาดูงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ผลการประเมินความพึงพอใจและพฤติกรรมที่เกิดการเปลี่ยนแปลง จากปฏิบัติการตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสัทธิวิทย์วิทยาเขต ปีการศึกษา 2563 พบว่า ทีมวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่องและตลอดระยะเวลา 9 เดือน จนกลายเป็นความร่วมมือช่วยเหลือต่อกันอย่างจริงจัง (Collaboration) บนพื้นฐานของความไว้วางใจระหว่างกัน ประกอบกับการสัมภาษณ์พูดคุยกับทุกฝ่าย ทำให้ทราบว่าทุกคนที่เกี่ยวข้องเกิดความภาคภูมิใจและมีความพึงพอใจมากที่ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปในทิศทางที่เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและองค์กรโดยรวม และมีความต้องการให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ต่อไปสอดคล้องกับ สามารถ กมขุนทด (2548, หน้า 40-41) กล่าวว่า กระบวนทัศน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เกิดจากการตั้งคำถามของนักวิจัยบางกลุ่มเกี่ยวกับคุณค่าของการวิจัยที่อ้างอิงวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือการวิจัยในกลุ่มปฏิฐานนิยม (Positivism) ว่าสามารถทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างสมบูรณ์หรือไม่ หรือว่าเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับให้คนบางกลุ่มที่อยู่ในสถานะเหนือกว่าผู้อื่น จากการศึกษา พบว่า จุดเด่นหรือประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ช่วยทำให้ผู้คนทุกกลุ่มทุกระดับในสังคมได้มีโอกาสหันหน้าเข้าหากันและร่วมมือกันทำงาน เพื่อให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพราะเป็นกิจกรรมเปิดกว้างให้คนทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเป็นประชาธิปไตย เมื่อต่างฝ่ายต่างได้รับการยอมรับในความสำคัญในฐานะสมาชิกที่มีความเท่าเทียมกัน ผลที่ตามมาได้แก่ ความสามัคคีผูกพันระหว่างคนในสังคม ส่วนพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัย ซึ่งจากการประชุมระดมพลังสมอง (Brain Storming) ทีมวิจัยและคณะครูโรงเรียนสัทธิวิทย์วิทยาเขต ในที่ประชุมมีความเห็นตรงกันว่านักเรียนมีพฤติกรรมต่างๆดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเป็นที่น่าพอใจทีมวิจัยได้สรุปเฉพาะพฤติกรรมที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการแต่งกาย ด้านความเสียสละมีจิตสาธารณะ ด้านพฤติกรรมเชิงลบ ด้านการกล้าแสดงความคิดเห็น ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนเป็นต้น สอดคล้องกับ แสงวัน ทองทิพย์ (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาความมีวินัยในตนเองด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนเข้าร่วมในกระบวนการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน พบว่า นักเรียนรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น และด้านความซื่อสัตย์ พบว่า นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นมากขึ้นสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ ยุทธพล ฤาชา (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัย เรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน โรงเรียนผิงแคดวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจและวิธีการต่างๆ พร้อมนำมาปฏิบัติตนเป็นคนดี มีความตั้งใจ ขยันหมั่นเพียร มีการเก็บออมเงิน ใช้จ่ายอย่างประหยัด มีความกตัญญู มีวินัยใน

การแต่งกายถูกระเบียบ สะอาด มีกิริยวาจา พุดจาสุภาพอ่อนโยน ละมุนละม่อม มีสัมมาคารวะ มีนิสัยรักความสะอาด มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ที่มอบหมาย บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม การฝึกซ้อมกีฬา มีน้ำใจเป็นนักกีฬามากขึ้นและสอดคล้องกับ สังวาล สีทิวรงค์ (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า นักเรียนมีระดับพฤติกรรมการปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของ เรื่องคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสัจดิ์พิทยาคม ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยขอเสนอแนะไว้ดังนี้

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

ผู้วิจัยเสนอแนะเพื่อมุ่งหวังให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำข้อเสนอแนะนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาต่อไป

1. ผลของการวิจัยพบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) สิ่งที่สำคัญให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายเกิดจาก การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่ การร่วมวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ การร่วมวางแผนปฏิบัติงาน การนำไปสู่การปฏิบัติ การติดตามผลและการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะต้องดำเนินการแบบเป็นวงจร PAOR อย่างต่อเนื่องจึงจะมีผลให้เกิดความยั่งยืน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเตรียมความพร้อมให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจึงจะเกิดผลในทางปฏิบัติ

2. การสร้างความเข้มแข็งให้กับการบริหารจัดการงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นประเด็นสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนประสบความสำเร็จ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholders) สามารถประยุกต์ใช้กลยุทธ์ด้านการบริหารที่หลากหลายมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน และเป็นการเสริมสร้างให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งมากขึ้น ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรแสวงหาแนวคิด เทคนิควิธีการใหม่ๆมาปรับใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

1. ฝ่ายบริหารควรให้ความสำคัญกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นระบบและครบตามขั้นตอน 5 ขั้น ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของครูที่ปรึกษา และควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

2. คุณภาพของผู้เรียนมาจากสาเหตุหลายประการ โดยเฉพาะผู้ปกครองและชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก ดังนั้นโรงเรียนควรพัฒนาระบบเครือข่ายผู้ปกครองให้มีความเข้มแข็ง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงจะสามารถเป็นแรงผลักดันช่วยให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. จากการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ ทีมวิจัยมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความสำเร็จดังกล่าว ดังนั้นโรงเรียนควรมีคณะทำงานด้านการวิจัย ประกอบด้วยผู้ร่วมวิจัยโดยรวมไม่เกิน 10 คน ทำหน้าที่เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยต้องผ่านกระบวนการพัฒนาทักษะทีมวิจัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคณะทำงานชุดนี้เป็นผู้ที่มีส่วนทำให้การดำเนินงานในระดับโรงเรียนมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำ Model – ผลสำเร็จของการ วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไปทำการวิจัยและพัฒนาต่อในสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีขนาดแตกต่างกัน เช่น ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก เพื่อขยายผลและยืนยันองค์ประกอบที่เกิดขึ้น

2. ควรนำวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้กับโรงเรียนเอกชน เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยกับ โรงเรียนรัฐบาล

3. การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยนำมาตรฐานและตัวชี้วัดความสำเร็จบางตัวชี้วัดที่สำคัญและขาดหายไปมาพัฒนาและเติมเต็มให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ ดังนั้นควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งระบบทุกตัวชี้วัด

บรรณานุกรม

- กมล สูดประเสริฐ. (2540). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้ปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานประสานงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). *แผนกลยุทธ์กรม กิจการเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2560-2564)*. เข้าถึงได้จาก : https://www.dcy.go.th/webnew/upload/download/file_th_20172404004528_1.pdf
- กรมสามัญศึกษา. (2544). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). *คู่มือครูที่ปรึกษา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ร.พ.ส.
- กรมสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6)*. กรุงเทพฯ : สำนักกิจการ โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2562). *รายงานประจำปี ปีงบประมาณ 2562*. เข้าถึงได้จาก : https://www.dmh.go.th/report/dmh/rpt_year/dl.asp?id=457
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.พ.ส.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.พ.ส.).
- กลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสัทธิพิทยาคม (2562). *คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. ชลบุรี : ฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนสัทธิพิทยาคม.
- ขรรค์ชัย อ่อนมี. (2552). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยใช้กระบวนการบริหารแบบสมดุล : กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์*. คุุณิพนธ์การศึกษาคุุณิพนธ์ิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จตุรงค์ อินทรรุ่ง. (2552). *การพัฒนากระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครู*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาคุณิพนธ์ิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม.
- จันทนา บุญรุ่ง. (2554). *แนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ : บั๊คพอยท์.

- จันทนา บุญรุ่ง. (2548). การศึกษาบทบาทและปัญหาการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวโรงเรียนนาร่อง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทรานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บั๊กพอทย์. จำเริญ จิตรหลัง. (2553). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.ตรัง : วิทยาลัยการสาธาณสุขสิรินธร.
- จินดารัตน์ เบอร์ดพัทธ์. (2544). การวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรตรา แมบจันทิก. (2555).การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน โนนสูง ศรีธานี อำเภอ โนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เฉลิมชัย หาญกล้า. (2545). การพัฒนาระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมพงษ์ สุขสมพนาภิรักษ์. (2561). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านช่างหม้อ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2545). ชุมวิชาการวิจัยชุมชน.กรุงเทพฯ : บริษัท เอส.อาร์. พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2541). การศึกษากับครอบครัว. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูชัย สมิติไกร. (2547). ศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยไทย. รายงานการวิจัยภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉปภัช รุ่งโรจน์. (2553).การบริหารวิชาการกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- ฉัฐรินทร์ เจริญเกียรติบวร. (2557) .โมเดลการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดาวรุ่ง มุกดาภิจ. (2554). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองแขง อำเภอท่าคันโทจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทวีศักดิ์ สุทธิปัญญาปกรณ์. (ม.ป.ป.). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ม.ป.ท : ม.ป.พ.
- ทิสนา แฉมมณี. (2545) .ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทศนา แหมมณี .(2553). ศาสตร์การสอน – องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ชงชาติ วงษ์สวรรค์. (2553). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา เงินประเสริฐศรี. (2544). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 27 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2544).
- นิพนธ์ เลือก้อน. (2545). การศึกษาความเป็นหุ้นส่วนการบริหารของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิภาพร อุปนิ. (2555). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาวินัยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยมุกดาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- นิวัฒน์ พูลจันทร์. (2551). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกิจการนักเรียนของวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ อุทยานการศึกษาอูคมปัญญา (Udompanya Education Park). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.udompanya.in.th/content.php?content_id=34
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. (2560). “การบริหารแบบมีส่วนร่วม” วารสารมหาจุฬาวิชาการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม- มิถุนายน).
- บุญประสพ กุลศรี .(2550). การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนอนุบาลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ การศึกษาหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรมาภรณ์ สนิธิ. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับประถมศึกษาของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายพุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ผดุง จิตเจือจุน. (2562).สถานการณ์ปัจจุบันของเด็กและเยาวชนไทย นำวิกฤตในอนาคตยิ่งน่าเป็นห่วง. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_1313057
- พจน์ พจนพานิชย์กุล. (2556). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://site.google.com/site/potarticle/>
- พระไพศาล วิสาโร.(2563). ความหมายการพัฒนา.(ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.psu.ac.th/node/4817>

- พระราชวรมุณี ,(ประยูรค์ ปยุตโต). (2530). *ทางสายกลางทางการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่2)* . กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พันธุ์ทิพย์ รามสูตร .(2540).*การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม*.กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการ
 สาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภพธรรม มะลิตอง .(2554). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบการ
 ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนนฤพิถัตต์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 เขต 23 .วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- ภูวดล ถวิลคำ. (2555). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษาเขต 23,วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- มนอมา สุจริต.(2550). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของ
 โรงเรียนบ้านถ้ำเต่า อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2537) . *การวิจัยเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เอกสารประกอบการ
 สัมมนา ทางปฏิบัติการ เรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการ รูปแบบเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน.
 ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- ยุทธพล ฤาชา. (2554). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ
 ของนักเรียน โรงเรียนฝั่งแค่วิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 เขต 22.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- รัตนาพร พลลาก. (2551). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของ
 โรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2546).*พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542* .กรุงเทพฯ :
 นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รุ่งรัตน์ เชื้อไทย. (2552). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใน โรงเรียนวันครู
 2502 อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม. (2562). *รายงานผลการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2562*. ชลบุรี : โรงเรียน
 สัตหีบวิทยาคม.
- วนิดา ชนินทุยทวงศ์ .(2544). *คู่มือที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2550). “*การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรอบแนวคิดหนึ่งของการวิจัย
 เพื่อการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้*”. บริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

- วีระเดช เชื้อนาม. (2547). *เขย่า Balanced Scorecard แล้วลงมือทำที่ละขั้นตอนตลอดแนว*. กรุงเทพฯ :
เพื่อฟ้าพรินติ้ง.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ.(2545). *ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังัด อุทรานันท์. (2530). *การนิเทศการศึกษา : หลักการทฤษฎีการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*.
กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สนธยา พลศรี . (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมคะเน พิสัยพันธ์. (2555). *การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วม สำหรับ
โรงเรียน ขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมยศ นาวิการ.(2544).*การบริหารคู่มือและแบบทดสอบ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- สวัสดิ์ กาญจนสุวรรณ. (2542). *หลักการบริหารการศึกษา*.สงขลา : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ
สงขลา.
- สังวาล สิทธิวงศ์. (2555). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและ
ค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียน โทธีแสนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี.
- สามารถ กมขุนทด. (2548). *แนวทางการพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อพัฒนา
ผู้เรียน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา โรงเรียนบางหวาดอนุสรณ์*.
วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน สำหรับ โรงเรียนขนาดเล็ก*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547).*แนวทางการดำเนินงานระบบการช่วยเหลือ
นักเรียน ในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). รายงานประจำปี 2559. เข้าถึงได้จาก :
<http://mhso.dmh.go.th/fileupload/20200211813177462.pdf>
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2555). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก
รอบสาม พ.ศ. 2554-2558 ฉบับสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : แมกซ์พอยท์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2548). *การศึกษาสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.

- สิทธิศักดิ์ อุตสาหกรรม. (2552). การพัฒนาระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนบ้านอุณา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษานครพนม เขต2. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต.สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุภางศ์ จันทวานิช.(2547).การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ .กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุภาสินีย์ ภูทัตด้วง .(2558) . การใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่าง
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 .วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สุวิมล ว่องวานิช . (2552). แนวคิดและหลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- แสงวัน ทองทิพย์. (2552). การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านอาฮี
อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2548). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และ
สังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สามลดา.
- อมรรัตน์ อุดแก้ว. (2554). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนยางคำพิทยาคม สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต4 . วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อมรวิชัย นาครทรรพ. (2551).การสังเคราะห์ประสบการณ์ในชุดโครงการวิจัยด้านการศึกษากับ
ชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- อรชร ชอนทองศรี .(2554). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษา
ค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อังคณา ตุงคะสมิต .(2550). การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม :
กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนาศรีคงเค็ง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญาคุษฎีบัณฑิต,
สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉราวดี สุขชัยบรร. (2553). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนขยายโอกาส.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- อุดม กัสมัง. (2557). *การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Arcaro, J. (1995). *Quality in Education: An Im-plementation Handbook*. St. Lucie Press, Delray Beach, Florida.
- Biggs and others. (1980). *Managing the system development process*. Engle wood Cliffs , NJ : Prentice Hall.
- Copeland. (2006). *“The Perceptions of Middle and High School Transitions as Viewed by Students Parents, Teacher,Counselors, and Administrations in Sumter School District Two”*, Dissertation Abstracts International.
- Edwards, P. (1985). *System analysis design and development : With structured concept*. New York : Holt Rinehart and Winston.
- Friesen , Ford. (1997). *“Survey of Parental Attitudes and Options Concerning Student Discipline in Saskatchewan Elementary Schools”*, Dissertation Abstract International.
- Johnson, C.E. (1997). *Effect of interdisciplinary teams and teacher advisory group on middle School discipline*. Dissertation Abstract International.
- Kemmis & McTaggart, R. (1988). *Participatory Action Research : Communicative Action in the Public Sphere , in N. Denzin and Lincoln (Eds.) Handbook of Qualitative Research*, Thousand Oaks, California : Sage Publications.
- Lyons, Elby Bb.b. (1993). *The Perception of Secondary School Administrates Regarding Gang Problems in Alabama Public School ; Implications for Educational Desisting Makers :Alabama :The University of Alabama*.
- Robin. McTaggart . (1988).*The Action Research Planner* .In Keeves, J.P. (ed). *Educational Research, Methodology, and Measurement : An International Handbook* Oxford : Pergamon Press.
- Sergiovanni, J.(1991).*The principal ship :A reflective practice perspective*. Boston: Allyn and Bacon.
- Smith , A. W. (1993).*Management system : Analysis and application*. Japan : CBS College publishing .
- Steinberg , S.J. (1999).*Gender Rules ; Boy and Puberty Vs. School and Policy*. Dissertation Abstracts International.

Waltan , R. E.and Gaffney, M.E. (1991). "*Research action and participation : The merchant shipping case,*" in *W.F. Whyte (ed)*. Participatory Action Research. Newbury Park, California: SAGE Publications.

Zuber – Skerritt , Ortrum. (1992).*Action Research. In Higher Education Example and Reflections.* London : Kogon Page.